

Femmetts

Nr 44
11-17 okt.

Veckotidning

VILL NI HA
200 KR
TILL ER
HOBBY?

FINA STIPENDIER
UTDELAS GRATIS

NY SPÄNNANDE
ROMAN BÖRJAR:
DEN
ÖDESDIGRA
GÅVAN

URSULA ANDRESS
James Bond- bruden nr 1

Kr 1:15 inkl. oms. —
I Finl. 1:25 Mk inkl. oms.

Ankarsrums gamla säteribyggnad från 1600-talet är urtypen för den svenska herrgården — säteritak, frontespis, pelaruppburen altan och karolinskt måttfulla linjer. Den vita huvudbyggnaden, nu mest använd för representation, är omgiven av en vacker park.

Av KARL PETERSON

Ankarsrums herrgård

"EN TJUSANDE KJUSA I TJUST." Så lär kung Oscar II ha karakteriserat Ankarsrum med dess gamla järnbruk, när han första gången gästade brukspatron Baltzar de Maré, "Kungen av Tjust", som han även kallades av sin samtid.

● ETT GAMMALT BRUKS HISTORIA är i hög grad dess brukspatroners. Och av sådana har det under de 310 år som Ankarsrum existerat som järnbruk funnits en lång rad.

Bruket grundades år 1655 och pionjärerna bar vallonska namn, de Bésche, De Trij och Willemoth. Och än finns det på Ankarsrum ättlingar till de första vallonsmederna där.

EN AV DE FÄRGSTARKASTE av patronerna var den karolinske borgaren Hans Andersson, Ankarsrums egentlige grundare. Det var han som samlade ihop de många småsmedjorna och hyttorna till en enda stor bruksanläggning.

Direktör Jonas Spånberg i älsklingsstolen i ett hörn av direktörsbostaden som är en hypermodernt inredd, stor och trivsamt villa.

Lilla salongen på säteriet, också använd som musikrum, har väggarna klädda med vävd guldfärgad siden-tapet och en möblering i empire. (Längst t. v.)

Salongen i "villan" står inte säteriets efter i elegans, som här huvudsakligen präglas av den gustavianiska tiden med inslag av högtstående exponenter för det gamla kinesiska konsthantverket.

Matsalen på säteriet är brukets festivitetslokal med plats för stora sällskap. Möbleringen är i tysk empire och nyrokoko, och bland det fina ser vi ju genast den praktfulla 1700-talskronan och den gamla flamländska gobelängen.

MED "KUNGEN AV TJUST", Baltzar de Maré, gick Ankarsrum in i sin verkliga storhetstid som järnbruk. Under hans långa och arbetsfyllda liv tillkom förbättringar i fabrikationen, och genom sina vidsträckta förbindelser lyckades han göra Ankarsrums varumärke, de krönte vingarna, välbekanta lite varstans på jordklotet.

Efter Baltzar de Marés bortgång i början på 90-talet, började ekonomiska svårigheter, som kulminerade i storstrejken 1909.

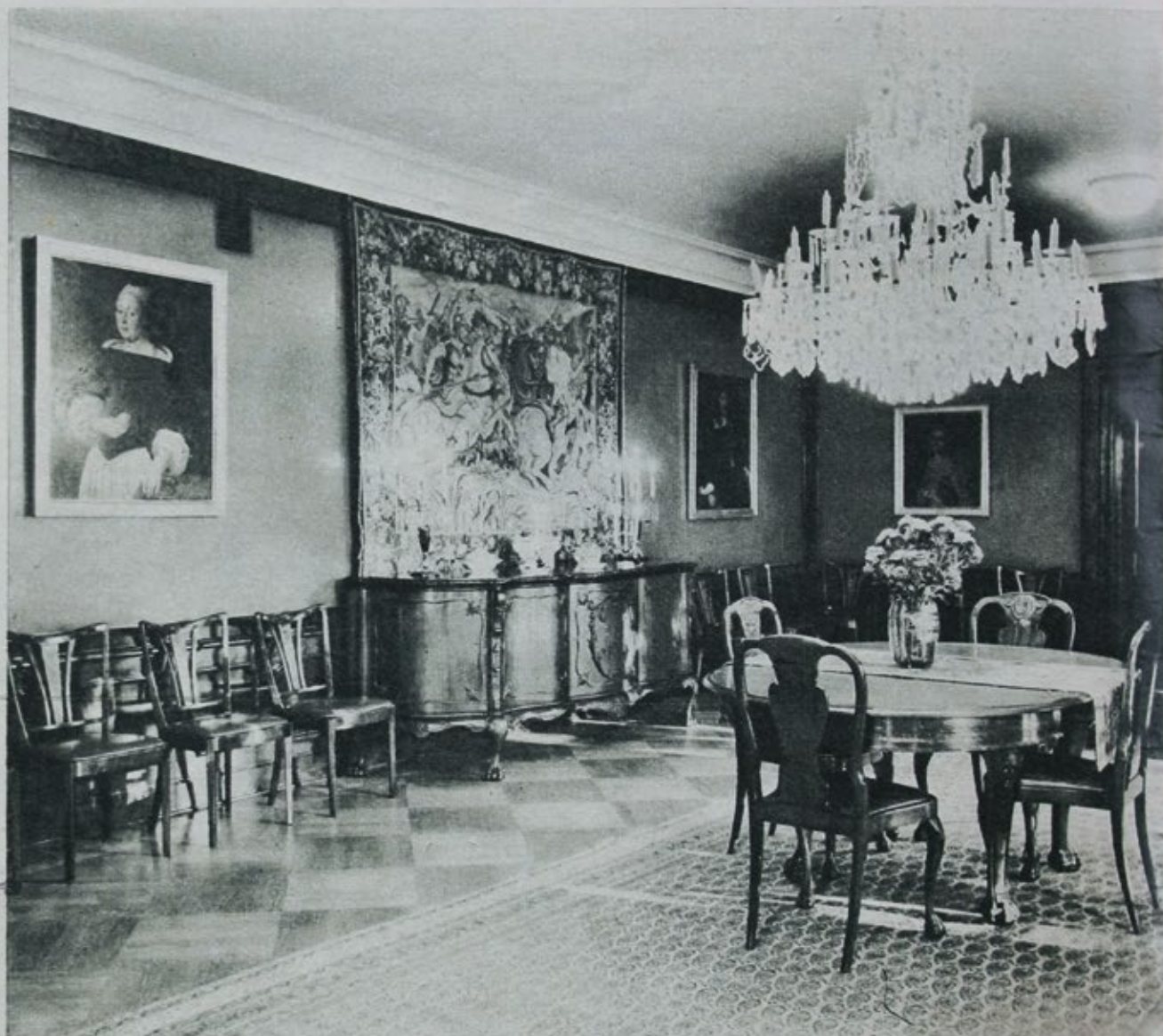
ETT KONSORTIUM med bergsingenjören Sven Spånberg i spetsen räddade situationen. Under hans ledning förvandlades bruket till en modern storindustri.

År 1915 blev han ensam ägare till Ankarsrum, och efter hans död övergick det till ett familjebolag med en av sönerna, direktör Jonas Spånberg, som ledare.

Järnframställningen, som under tre sekler satt den huvudsakliga prägeln på Ankarsrum, har nu fått stryka på foten för fabrikation av bl. a. gjutna badkar, plåtradiatorer, gas- och elspisar.

KRING DENNA MODERNA storindustri har också ett modernt industrisambälle vuxit upp. På Ankarsrum har den sociala omvårdnaden alltid varit god. Redan på 1700-talet höll sig t. ex. bruket med en egen läkare.

Mellan chef och anställda råder ett mycket gott förhållande. Jonas Spånberg är uppvuxen på Ankarsrum och många av männen vid

maskinerna var hans vänner och kamrater under pojkkåren.

NÄR BRUKSPATRON Baltzar de Maré hälsade landets konung välkommen under sitt tak, skedde det på Ankarsrums säteri, omkring tre kilometer från brukssamhället.

Huvudbyggnaden på Ankarsrums säteri tjänstgör dock inte längre som bostad. I stället har den nu blivit ett slags "Harpisund" för bruket, där man inte bara tar emot delegationer utan också då och då de anställda vid bruket.

Som t. ex. på Ankarsrumsdagen den 17 oktober varje år, då det ges en stor festmiddag. Inbjudna blir alla som varit anställda i 20 år vid bruket, företagsnämnd, fackföreningsfolk samt som speciella hedersgäster årets pensionärer.

MED DIREKTÖR SPÅNBERG som ciceron stiger vi på och kommer in i en stor hall med ett tak, där fälten mellan de synliga bjälkarna fått en varm röd färgton, samt en monumentaltrappa ledande upp till övervåningens gästrumssvit. Förutom några vackra gamla gyllenladersstolar har rummet modern inredning.

I det intilliggande lilla vardagsrummet, ett högreståndsrum från sekelskiftet, ser vi ett par porträtt av direktör Spånbergs farfar, grundaren av Norrahammars bruk, och hans farmor, som var syster till nordpolsfararen Andrée.

GENOM DEN LILLA salongen, når man matsalen. Från dess fyra franska fönster kan man komma

direkt ut till den breda terrassen utanför och vidare ner i parken.

Och genom den ståtliga gamla lindallén, som spikrakt skär genom parken, ser man den blåa ytan av Långsjön, det vattendrag som genom Botorpsströmmen i sekler givit liv och kraft åt Ankarsrum.

PÅ ANKARSRUMS BRUK finns inte mindre än tre karaktärsbyggnader. Den gamla sätesgården från 1600-talet, en herrgård från 1700-talet försedd med två flyglar och innehållande ett tjugofemtal rum — den bebos numera av brukets försäljningsdirektör och hans familj — samt den moderna "villan", där direktör Spånberg och

hans hustru Ruth och barnen Jörgen och Harriet residerar. Äldsta dottern är gift och bosatt i Paris.

VI TRÄDER IN I VILLAN, i en stor, ljus hall, endast prydd av David Wretlinds kvinnskulptur "Eva" och en kinesisk urna, vilket framhäver skönheten hos det med italiensk marmor i svarta och vita rutor belagda golvet.

Vardagsrummet är helt modernt. Väggarna är helvita liksom den öppna spisen, framför vilken en inbjudande soffgrupp står.

VARDAGSRUMMETS pendang på andra sidan hallen är salongen, helt inredd med antikt, företrädes-

vis i gustaviansk stil. En del av föremålen härstammar från Kina.

Till dem hör det synnerligen vackra skåpet i lackarbete från 1500-talet. Det innehåller 98 större och mindre lådor, varav många finurligt dolda lönnlådor. Spegeln i den elegant skurna ramen däröver har tillhört Jenny Lind.

Bland tavlorna lägger vi märke till hästmålaren Nils Kreugers "Den siste spårvagnshästen" samt ett skogsmotiv av Karl Nordström.

Makarna Spånbergs stora intresse för allt kinesiskt går även igen i det lilla skrivrummet mellan vardagsrummet och matsalen.

Den magnifika bronsljuskronan i taket är en gång gjuten på An-

karsrum. Och när husets herre tar arbete med sig hem, sätter han sig vid ett elegant skrivbord i rokokostil, som tillhört hans farfars far. Ett par förnämliga antika byråar, värdefull konst och en vitrin, med bl. a. direktör Spånbergs idrotts- och sportpriser, fullbordar inredningen.

Matsalens väggar är inklädda med röd mahogny och i golvet konstnärliga mönstringar finner vi ek, palissander och mahogny.

Matbordet i valnöt och de med svart skinn klädda stolarna utgör rummets enda möblering. Buffén, en bred nisch i väggen, upptar gammalt familjesilver, ett par utsökta 1500-talsljusstakar.

Vardagsrummet i direktörsvillan går i den ombonade stilen med heläckande matta och svällande soffor och fåtöljer. Det stora blomsterfönstret på gavelväggen öppnar famnen mot grönskan utanför.

En av de finaste detaljerna i säterihallen är släkttavlan över spisen. På det stamträdet kan familjen Spånberg avläsa anor tillbaka till 1600-talet — småländska smeder, bönder och industrimän.

Moderna människor bör nog bo i tidsenliga hus för att trivas i vardagslag, säger direktör Spånberg, och en brukschef nu helst också i närheten av bruket. Det var kanske mest med tanke på detta han byggde villan, uppförd av småländskt kärntimmer dolt under reveteringen.

